

Bal Porsuğu: Adı Gibi Kendisi de Tatlı mı?

İsmi en sevdiği yiyecekten alan bal porsuğu, yaban hayatında tatlı bir tür müdür? Gelin, bu sıra dışı canlıyı yakından tanıyalım.

Bal porsuğu (*Mellivora capensis*); kokarcalar, su samurları ve diğer porsuk türleriyle akraba olan gelincik ailesinin bir türüdür. İsmi en sevdiği yiyecek olan baldan alır. Aslında sadece bal yemez, bal arısı larvalarını da tüketir. Bunların yanı sıra böceklerle, amfibilerle, sürüngenlerle, kuşlarla, küçük memelilerle ve meyvelerle de beslenir.

Yassı gövdesi, kısa fakat güçlü bacakları ve özellikle kazmak için gelişmiş uzun pençeleri vardır. Bu yapısı, bal porsuğuna güç ve dayanıklılık sağlar. Tüyleri kalın ve serttir, çoğunlukla siyah renktedir ve sırtında tepesinden kuyruğuna doğru uzanan uzun beyaz bir çizgi bulunur. Bu özellikleriyle kokarcayı anımsatır. Aslında sadece fiziksel olarak değil, keskin koku salgılama özelliğiyle de kokarcaya benzer. Kuyruk bölgesinde sert ve keskin kokulu sıvı depolayan bir bez bulunur. Bal porsuğu bu kokulu maddeyi kendi bölgesini işaretlemek ve tehdit altındayken düşmanı rahatsız etmek için kullanır. Ancak kokarca gibi kokuyu püskürtme şeklinde değil, ortama bir “koku bombası” bırakarak düşmanlarını rahatsız eder.

Bal yemeyi çok sevse de kişiliği “bal gibi” diyemeyeceğimiz bir tür olan bal porsuğu oldukça kavgacıdır. Derisi hem sert hem de gevşektir. Bu özellik, onu ensesinden yakalayan yırtıcıya dönüp karşılık vermesine imkân sağlar. Bunlara büyük kafatası, güçlü dişler ve yoğun koku da eklenince doğada kimsenin karşılaşmak istemeyeceği bir canlı hâline gelir.

Bal porsuğu, Fas'ın güneyinden Afrika'nın güney ucuna kadar olan geniş bir bölgede; Hazar Denizi'nin çevresi ile Türkmenistan, Afganistan, Nepal ve Hindistan'ın batısında yaşar. Çoğunlukla kurak bölgelerde görülür ancak orman ve çayırlarda da bulunur. Bal porsuğu iyi bir yüzücü ve tırmanıcıdır.

Uzun pençeleri sayesinde 3 metreye kadar uzanabilen ve 1,5 metre derinliğe ulaşabilen yuvalar kazabilir. Tünel genellikle bal porsuğunun dinlendiği boş bir odayla sonlanır. Ancak söz konusu yuva olduğunda mevcut imkânları kullanmaktan çekinmez: Kaya yarıkları, ağaç köklerinin altındaki oyuklar, eski termit tepeleri veya yer domuzları gibi diğer canlıların yuvaları onun için hazır birer ev olur. Ayrıca tarla tilkisi, yarası kulaklı tilki, sarı firavun faresi ve zıplayan tavşan gibi hayvanların açtığı yuvalar da bal porsuğu tarafından ele geçirilebilir.

Bal porsuğu genellikle yalnız yaşar ancak bireylerin yaşam alanları birbirinin sınırına yaklaşabilir. Zaman zaman aynı beslenme bölgelerinde karşılaşabilirler. Bu buluşmalarda birbirlerini koklayarak tanır ve yuvarlanarak çevrelerine koku bırakırlar. Bal porsukları homurdanma, cıvıldaama, tıslama ve sızlanma gibi birçok ses çıkararak iletişim kurar. En belirgin sesleri ise derin ve güçlü hırıltıdır.

Yavru bakımı yalnızca dişi tarafından gerçekleştirilir. Anne bal porsuğu, doğumdan önce güvenli bir yuva kazar ve iini yumuşak otlarla kaplar. Yaklaşık 7-10 haftalık gebelik sürecinin sonunda çoğunlukla bir, bazen de iki yavru dünyaya gelir. Yavru doğduğuunda tüysüzdür, derisi pembedir ve gözleri kapalıdır. İlk hafta sonunda derisi griye döner, ikinci haftada ince tüyler çıkmaya başlar. Trn karakteristik özelliği olan beyaz sırt şeridiyse tüyler çıkmaya başladıktan yaklaşık bir hafta sonra belirginleşir.

Yavru yaklaşık üç aylık olduğuunda görünüş olarak yetişkinlere benzer hle gelir. Altı aylık olduğuunda yetişkin boyutuna ulaşır. Ancak avlanma becerilerini geliştirmesi için uzun bir öğrenme sürecine ihtiyaç duyar. Bu nedenle 14 ay ile 2 yıl arasında annesiyle birlikte yaşar. Böylece hayatta kalmak için gerekli davranışları öğrenmiş olur.

Bazı bölgelerde yaşam alanlarının insanlar tarafından işgal edilmesi ve buna bağlı olarak besin kaynaklarının azalması nedeniyle bal porsuğu “tehlike altında” kabul edilir. Diğer taraftan bal porsuğuunun bala olan dřknlyđu, arıcılık yapan kişiler arasında onu pek de sevilmeyen bir tür hâline getirir. Bu da bal porsuğuunun yaşamını tehdit eden bir unsurdur. Birçok arıcı, kovanları yerden yüksek bir yere ve bal porsuğuunun tırmanabileceği ağaçlardan uzağa yerleştirerek onu engellemeyi başarır. Günümüzde Afrika'daki pek çok arıcı bu yöntemi kullanarak “bal porsuğu dostu bal” üretiyor. Böylece hem arılar ve bal güvende kalıyor hem de bal porsuğu zarar görmüyor.

Kaynak: Elif Gürbüz Poyraz, TÜBİTAK Bilim Genç, 12 Aralık 2025. IGCSE alışması için kısaltılmış ve düzenlenmiştir. [zgn metne ulaşmak için tıklayınız.](#)